

*Araştırma Makalesi / Research Article*DOI: <http://dx.doi.org/10.29064/ijma.1006015>

Farklı Alan Mezunu Öğrencilerin Eğitim Yönetimi ve Denetimi Doktora Programı Süreçlerini Değerlendirmeleri ve Covid-19 Pandemisinin Programa Uyum Süreçlerine Etkisi

Selda Kalyoncu Demir[†][†] Öğr. Gör., Kıbrıs İlim Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Kıbrıs / seldakalyoncu@csu.edu.tr

Özet: Bu çalışmada amaç lisans ve yüksek lisans eğitimi eğitim yönetimi dışında farklı alanlarda tamamlamış kişilerin doktora eğitimlerinde eğitim yönetimi ve denetimi programını tercih etmelerindeki sebepleri, derslerde yaşadıkları zorlukları, bu zorluklarla başa çıkabilme yollarını ve programa uyum sağlama süreçlerini Covid-19 pandemisinin etkisini tespit edebilmektir. Araştırma nitel araştırma yöntemine göre tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde özel bir üniversitede 2019-2020 eğitim öğretim yılında eğitim yönetimi ve denetimi doktora programına başlamış ve halen bu programda devam eden 8 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veri analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Görüşme formlarına verilen cevaplardan ortak kodlar ve temalar oluşturulmuştur. Araştırma sonunda farklı alan mezunlarının eğitim yönetimi ve denetimi doktora programını eğitimin geniş kapsamından ötürü istekli olarak tercih ettikleri veya mevcut iş ve eğitim olanakları gibi şartlardan dolayı zorunlu tercih ettikleri görülürken doktora eğitimleri sırasında da farklı alan mezunu olmaları kaynaklı eğitimle ilgili alt yapılarının olmaması ve iş hayatı ile öğrenciliği birlikte yürütmekle ilgili sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca Covid-19 pandemisinin de doktora sürecine bazı avantaj ve dezavantajlar getirdiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Yönetimi, Doktora Eğitimi, Covid-19 Pandemisi.**JEL Sınıflandırması:** I2**ORCID:** 0000-0003-2962-0388**Başvuru Tarihi:** 08.10.2021 / **Kabul Tarihi:** 28.03.2022

Bu Makaleye Atf İçin: Demir, S. K. (2022). Farklı Alan Mezunu Öğrencilerin Eğitim Yönetimi ve Denetimi Doktora Programı Süreçlerini Değerlendirmeleri ve Covid-19 Pandemisinin Programa Uyum Süreçlerine Etkisi. *International Journal of Management and Administration*, 6(12), 100-110.

The Evaluation of Educational Management and Supervision Doctoral Program by Students Graduated from Different Field and the Effect of The Covid-19 Pandemic on the Program Adaptation Process

Selda Kalyoncu Demir[†][†] Lec., Cyprus Science University, Vocational School of Health Services, Cyprus / seldakalyoncu@csu.edu.tr

Abstract: The aim of this research is to determine the reasons why people who have completed their undergraduate and graduate education in different fields other than educational administration prefer the education management and supervision program in their doctoral education, the difficulties they experience in the courses, the ways to cope with these difficulties and the effect of the Covid-19 pandemic on the adaptation processes to the program. The research was designed according to the qualitative research method. The study group of the research consists of 8 students who started the education administration and supervision doctorate program in a private university in the Turkish Republic of Northern Cyprus in the 2019-2020 academic year and are still continuing in this program. A structured interview form was used as a data collection tool. Content analysis method was used in data analysis. Common codes and themes were created from the answers given to the interview forms. At the end of the research, it is seen that graduates of different fields willingly prefer the education management and supervision doctorate program due to the wide scope of education or because of the conditions such as current job and education opportunities, while they do not have education-related infrastructure and work life due to the fact that they are graduates of different fields during their doctoral education. It has been determined that they have problems with carrying out their studentship together. In addition, it was concluded that the Covid-19 pandemic also brought some advantages and disadvantages to the doctoral process.

Keywords: Educational Administration, Doctoral Education, Covid-19 Epidemic.**JEL Classification:** I2**ORCID:** 0000-0003-2962-0388**Received Date:** 08.10.2021 / **Accepted Date:** 28.03.2022

How to Cite this Article: Demir, S. K. (2022). Farklı Alan Mezunu Öğrencilerin Eğitim Yönetimi ve Denetimi Doktora Programı Süreçlerini Değerlendirmeleri ve Covid-19 Pandemisinin Programa Uyum Süreçlerine Etkisi. *International Journal of Management and Administration*, 6(12), 100-110.

EXTENDED SUMMARY

Research Problem

The aim of this research is to determine the reasons of people who have completed their undergraduate and graduate education in different fields other than educational administration prefer the education management and supervision program in their doctoral education, the difficulties they experience in the courses, the ways to cope with these difficulties and the effect of the Covid-19 epidemic on the adaptation processes to the program.

Research Questions

Considering all the aims of study answers were sought to the following questions directed to the participants;

- 1-What influenced your decision to do your doctoral education in the education administration and supervision program?
- 2-How did affect that your adaptation process in the PhD program in education administration and supervision to do your undergraduate and graduate education in a different field ?
- 3-Did you have any difficulties during the academic year of your education administration and supervision PhD program? What did you do to cope with the difficulties?
- 4- How did the conditions brought by the Covid-19 affect your process of adapting to the education administration and supervision PhD program?

Literature Review

In today's World where the importance of being an information society is increasing day by day people and societies are constantly trying to improve themselves in order to reach more information and keep up with the requirements of age. In societies that plan to train qualified manpower the demand for graduate and doctoral PhD programs that enable individuals to specialize in their own fields or in a different field is increasing (Kahraman and Türkay, 2006:148). With a good education and training environment to be created in high education institutions the need of societies that plan to train well equipped people can be met. Being qualified for educational institutions also brings with the condition of having qualified administrators (Arı et al., 2005). Educational administration and supervision PhD program which covers as a preferred department in postgraduate education as it allows individuals to become well equipped education administrators and the importance given to management and supervision increases (Umar and Demirtaş, 2006:42). Since the field of education is related to many people who have completed their undergraduate and graduate education in different fields also prefer PhD programs related to education. In particular people in managerial positions tend to the PhD program in educational administration and supervision in order to improve themselves in the field of management and supervision. In the literature on postgraduate education the importance by students in this process are emphasized. People who have completed their undergraduate and graduate degrees in different fields other than education experience some problems due to not being able to dominate the field when they are directed to the field of education while doing doctorate. In this research it is aimed to determine the reasons why people who have completed their undergraduate and graduate education in different fields other than educational administration and supervision prefer the educational administration and supervision PhD program the difficulties they experience in the courses and the ways to cope with these difficulties.

In addition the Covid-19 epidemic which has affected the World since December 2019 has affected all fields, especially education. During the epidemic which caused changes in the partices in the education system distance education started to be implemented. Due to the limited interaction between teachers students and student in distance education it is seen that they cause low motivation and thus the efficiency of the lessons decreases (Uzoğlu, 2017). In addition people with different backgrounds provide the advantage of getting effective education with contemporary methods by using the advantages of the online environment (Rovai and Downey, 2010). When the studies in the literature are examined it is seen that the distance education is a process that brings advantages and disadvantages to the people. Another purpose of this study is to determine the the effect of the

Covid-19 epidemic on the adaptation of the graduates of different fields to the PhD program in particular.

Methodology

The research was designed according to the qualitative research method. The study group of the research consists of 8 students who started the education administration and supervision PhD program in a private university in the Turkish Republic of Northern Cyprus in the 2019-2020 academic year and are still continuing in this program. A structured interview form was used as a data collection tool. Content analysis method was used in data analysis. Common codes and themes were created from the answers given to the interview forms.

Results and Conclusions

Considering the opinions of the participants it has been determined that the reasons for choosing the education administration and supervision PhD program although they have completed their undergraduate and graduate education in different fields are due to existing conditions such as the work they do is related to education and the absence of PhD programs related to their undergraduate and graduate fields in their location.

When we look at the adaptation processes of the participants who graduated from different fields and started the doctoral program in education administration and supervision the most obvious factor that makes this process difficult is that different fields contain different terms and that the participants do not have sufficient infrastructure in the field they do doctorate. It has been concluded that continuing the undergraduate graduate and doctorate education in the same field brings along the mastery of the field and thus the rapid adaptation process to the courses. During the Covid-19 pandemic it has been seen that the replacement of face education in the field of education by distance education brings both advantages and disadvantages to those who receive doctoral education. Considering the opinions of the participants in the findings section it has been seen that the fact that the doctoral program is held remotely provides the students with advantages such as the comfort of attending the classes from their home the creation of the conditions for attending the lesson themselves and the time they will go to a different place from their home for the lesson in face to face education is left to them in distance education. In addition it has been observed that distance education has disadvantages such as not being able to interact with each other in lessons limited communication and being less satisfied with the lessons as in face to face education.

As a result in today's world where there is global competition it is essential to increase the number of researchers and therefore to develop postgraduate education in order for countries to reach their goals. In order to be a knowledge based society the driving force for developing human resources is doctoral education. The variety of PhD programs should be increased and students should be allowed to receive doctoral education in their undergraduate and graduate fields. Students who want to do their doctoral education in different disciplines such as educational administration should be expanded in connection with other fields. It is thought that this study can contribute to future studies on the reasons for students who started their doctoral education in field other than the field of education administration and supervision PhD program the reasons for their orientation to different fields the difficulties they experience and the effects of current conditions on their adaptation processes.

GİRİŞ

Bilgi toplumu olabilmenin her geçen gün öneminin arttığı günümüzde insanlar ve toplumlar daha fazla bilgiye ulaşabilme ve çağın gereklerine ayak uydurabilme adına sürekli kendini geliştirme çabasına girmektedir. Nitelikli insan gücü yetiştirmeyi planlayan toplumlarda da bireylerin kendi alanlarında veya farklı bir alanda uzmanlaşmalarını sağlayan yüksek lisans ve doktora eğitim programlarına olan talep artmaktadır (Kahraman ve Türkay, 2016:148).

Yükseköğretim kurumlarında oluşturulacak iyi bir eğitim öğretim ortamı ile donanımlı insanlar yetiştirilebilir. Bunun yanında eğitim kurumlarının nitelikli olması nitelikli yöneticilere sahip olunmasını gerektirir (Arı vd., 2005). Toplumun ilgilendiren birçok konuyu kapsayan eğitim yönetimi ve denetimi doktora programı da bireylerin donanımlı birer eğitim yöneticisi olabilmelerine olanak tanınması ayrıca yönetim ve denetime verilen önemin artması ile lisansüstü eğitimde tercih edilen bir bölüm olarak karşımıza çıkmaktadır (Umur ve Demirtaş, 2016:42). Eğitim alanı birçok alan ile ilişkili olduğundan lisans ve yüksek lisans eğitimini farklı alanlarda tamamlamış birçok kişi de eğitimle ilgili doktora programlarını tercih etmektedir. Özellikle yöneticilik pozisyonunda olan kişiler yönetim ve denetim alanında kendilerini geliştirmek adına eğitim yönetimi ve denetimi doktora programına yönelmektedir.

Lisans ve yüksek lisansta eğitim dışında farklı alandan mezun kişiler doktora eğitim alanına yönlendiklerinde de alana hâkim olamamak kaynaklı bazı sorunlar yaşamaktadırlar. Bu araştırma da lisans ve yüksek lisans eğitimini eğitim yönetimi ve denetimi dışında farklı alanlarda tamamlamış kişilerin eğitim yönetimi ve denetimi doktora programını tercih etmelerindeki sebepleri, derslerde yaşadıkları zorlukları, bu zorluklarla başa çıkabilme yollarını tespit etmek amaçlanmıştır. Ayrıca Aralık 2019'dan itibaren Dünya'yı etkisine alan Covid-19 pandemisi eğitim başta olmak üzere tüm alanları etkilemiştir (Bakioğlu ve Çevik, 2020). Pandemi, bir hastalığın bir kıtada veya birden fazla ülkede aynı anda ve yaygın şekilde görülmesi, büyük salgın (Türk Dil Kurumu [TDK], 2021) olarak tanımlanmaktadır. Şu anda da devam etmekte olan koronovirüs (COVID-19) salgını da bu kapsama girmektedir Tüm Dünya'da olumsuz etkiler bırakan bu felaket doktora sürecinde olan öğrencileri de birçok yönde etkilemiştir. Eğitim sisteminde uygulamalarda değişikliğe sebep olan pandemi süresince uzaktan eğitim uygulanmaya başlanmıştır. Uzaktan eğitimde öğretmen öğrenci ve öğrencilerin kendi aralarındaki etkileşimin sınırlı olması sebebiyle motivasyon düşüklüklerine sebep olmuş dolayısıyla da derslerden alınan verimin düştüğü görülmektedir (Uzoğlu, 2017). Bunun yanı sıra da farklı birikimi olan kişiler çevrimiçi ortamın avantajlarını kullanarak çağdaş yöntemlerle etkili eğitim alabilme avantajı sağlamaktadır (Rovai ve Downey, 2010). Tüm yönlerden değerlendirildiğinde eğitimin uzaktan yapılıyor olması kişilere avantajlar ve dezavantajlar getiren bir süreç olmaktadır.

Doktora eğitiminin uzaktan yapılıyor olması da öğrenciler açısından bakıldığında farklı sonuçları beraberinde getirmektedir. Bu çalışmanın bir diğer amacı da farklı alan mezunu öğrencilerin eğitim yönetimi ve denetimi doktora programı özelinden doktora sürecine uyum sağlamada Covid-19 pandemisinin etkisinin neler olduğunu tespit edebilmektir. Çalışmanın tüm amaçları göz önünde bulundurularak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

- Doktora eğitiminizi eğitim yönetimi ve denetimi programında yapmaya karar vermenizde neler etkili oldu?
- Lisans ve yüksek lisans eğitiminizi farklı bir alanda yapmış olmanız eğitim yönetimi ve denetimi doktora programına uyum sürecinizi nasıl etkiledi?
- Eğitim yönetimi ve denetimi doktora programınızın ders yılı boyunca zorluk yaşadınız mı? Zorluklarla baş etmek adına neler yaptınız?

- Eğitim yönetimi ve denetimi doktora programına uyum sürecinizi Covid-19 pandemisinin getirdiği şartlar nasıl etkiledi?

2. YÖNTEM

Araştırma yöntemi olarak fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji tam anlamıyla kavranamayan olguları araştırma da uygun bir nitel araştırma çeşididir (Tekindal ve Şerife, 2020:162). Fenomoloji deseni algı ve anlam tespiti yönünden ikiye çeşide ayrılır. Katılımcıların algı ve deneyimlerin betimlenirken betimleyici katılımcıların deneyimlerine dayalı olarak kavramlara yönelik anlam tespitinde de yorumlayıcı fenomenoloji deseni kullanılır (Saban ve Ersoy, 2017). Bu çalışmada lisans ve yüksek lisans eğitimini eğitim yönetimi ve denetimi dışında farklı alanlarda tamamlamış kişilerin eğitim yönetimi ve denetimi doktora programını tercih etme sebepleri, derslerde yaşadıkları zorlukları, bu zorluklarla başa çıkabilme yollarını ve programa uyum sağlama süreçlerine Covid-19 pandemisinin etkisinin neler olduğunu tespit edebilmek amaçlandığı için betimleyici fenomenoloji deseni kullanılmıştır.

2.1. Çalışma Grubu

Çalışma grubu belirlenirken amaçlı örnekleme çeşidi olan maksimum çeşitlilik yöntemi kullanılmıştır. Araştırmacının çalışmanın amacına uygun olarak katılımcıları kendisinin belirlemede amaçlı örnekleme yöntemi kullanılır (Balcı, 2009). Çalışma grubuna katılan 8 öğrenci maksimum çeşitlilik örneklemesiyle seçilmiştir.

Maksimum çeşitlilik örnekleme farklılık gösteren durumlar arasındaki ortak olguları bulup problemi farklı açılardan ortaya koymayı sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2008:77). Çalışma grubunu Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde özel bir üniversitede 2019-2020 eğitim öğretim yılında eğitim yönetimi ve denetimi doktora programına kayıt olmuş ve halen programa devam etmekte olan 8 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılar 4 erkek ve 4 kız öğrenci şeklinde yaş aralıkları 33-58 arasında değişmektedir.

2.2. Veri Toplama Aracı

Eğitim bilimlerinde belli standartlığa sahip olma özelliğinden dolayı sıklıkla kullanılan yapılandırılmış görüşme formu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır (Duban ve Yelken, 2010:352). Yapılandırılmış görüşme formu iki kısımdan oluşmaktadır. Formun ilk bölümünde katılımcıların demografik özellikleri ikinci kısmında ise eğitim yönetimi doktora programının öğrenci algılamalarına göre tercih edilme sebepleri, öğrencilerin derslerde yaşadıkları zorlukları, bu zorluklarla başa çıkabilme yollarını ve programa uyum sağlama süreçlerine Covid-19 pandemisinin etkisinin neler olduğunu tespit edebilmeye dair sorular yer almıştır.

2.3. Veri Analiz Yöntemi

Verilerin analizinde nitel araştırma yöntemlerinde en çok tercih edilen içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde elde edilen veriler değerlendirilerek kodlar ve temalar oluşturulur (Yıldırım ve Şimşek, 2008:228-239). Kodlama verilerin anlamlı bölümlerinin isimlendirilmesi aşamasıdır. Kodlama aşamasında elde edilen veriler bölümlere incelenip ayrılır ve ilişkilendirilerek kavramlaştırılırlar (Karataş, 2015:74).

3. ARAŞTIRMA BULGULARI

Lisans eğitimini eğitim yönetimi ve denetimi dışında farklı alanlarda tamamlamış kişilerin eğitim yönetimi ve denetimi doktora programını tercih etme sebepleri, derslerde yaşadıkları zorlukları, bu zorluklarla başa çıkabilme

yollarını ve programa uyum sağlama süreçlerine Covid-19 pandemisinin etkisini tespit etmeyi amaçlayan bu araştırmada görüşme formundaki sorulara verilen cevaplar yorumlanmış ve kodlar oluşturulmuştur. “Doktora eğitiminizi eğitim yönetimi ve denetimi programında yapmaya karar vermenizde neler etkili oldu?” sorusuna öğrencilerin görüşleri “istekli yönelme” ve “şartlardan yönelme” başlıkları altında değerlendirilmiştir. Bulgulardan ortaya çıkan kodlama başlıkları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Karar Sürecini Etkileyen Faktörleri Değerlendirme

Kodlanmış Değerlendirme Başlıkları	
İstekli Yönelme	Şartlardan Yönelme
Sözel Alan	Eğitimci olmak
Fırsat Genişliği	Tercih kısıtlılığı

İstekli yönelme ve şartlardan yönelme başlıklarına katılımcıların verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir;

“Yüksek lisans eğitimimi hastane yönetimi üzerine yaptım. Yönetim ve organizasyon insan kaynaklarının alanıydı bende o zaman insan kaynaklarında çalıştığım o alana yönlendim. Fakat son dört yıldır üniversitede eğitimci olarak görev yapmaktayım ve işimin eğitim ile ilgili olması nedeni ile eğitim yönetimi ve denetimi alanını kendime uygun buldum”.

“Doktora yaptığım üniversitede çalışmaktayım. Kendi alanımda doktora programı olmadığından farklı alana yönelmek zorunda kaldım. Ayrıca eğitim yönetimi çok geniş bir alan bana çok fazla fırsat sunuyor bu nedenle eğitim yönetimi ve denetimi alanında doktora yapmaya karar verdim”.

“Eğitim tüm alanları içine alan kapsamlı program olduğundan ve bu zamana kadar sayısal alanlarda çalıştım artık sözel bir alanda çalışmalar yapmak istediğim için bu programa başlamaya karar verdim”.

“Lisans ve yüksek lisans eğitiminizi farklı bir alanda yapmış olmanız eğitim yönetimi ve denetimi doktora programına uyum sürecinizi nasıl etkiledi?” sorusuna öğrencilerin görüşleri “uyumu kolaylaştıran etkenler” ve “uyumu zorlaştıran etkenler” başlıkları altında değerlendirilmiştir. Bulgulardan ortaya çıkan kodlama başlıkları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Programa Uyumu Değerlendirme

Kodlanmış Değerlendirme Başlıkları	
Uyumu Kolaylaştıran Etkenler	Uyumu Zorlaştıran Etkenler
Ortak Yönler	Farklı Terimler
İlave Dersler	Eğitimin Geniş Kapsamı
Zaman aşımı	

Uyumu kolaylaştıran etkenler ve uyumu zorlaştıran etkenler başlıklarına katılımcıların verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir;

“Lisans ve yüksek lisans eğitimim sağlık alanında olmakla birlikte sağlık yönetimiyle ilgilenmiş olmak bir anlamda eğitim yönetimi ile örtüşmektedir. Özellikle eğitim denetimi ve eğitimdeki araştırma dersleri sağlık yönetimi alanında da ortak konulardır. Fakat eğitim yönetimi sağlığa göre fazla derin ve geniş bir alan olduğundan ek ders almak zorunda kaldım. Sağlık yönetimi hayatın belirli alanlarını kapsarken eğitim konusu tamamen yaşamın her alanını kapsayan geniş bir alan diye düşünüyorum”.

“Eğitim yönetimi alanı lisans ve yüksek lisans eğitimi aldığım alandan farklı olduğundan bilmediğim birçok terimi barındırıyordu. İlk başlarda bu durumdan kaynaklı bazı konuları kavramakta güçlük çekip uyum sağlamada

problem yaşasam da zamanla kendimi geliştirdim şu an sorun yaşamıyorum diyebilirim”.

“Lisans eğitimimi psikoloji alanında yüksek lisansımı yönetim ve organizasyon alanında tamamladım. Eğitim yönetimi farklı bir alan ancak benim yüksek lisans eğitimimi bitireli on bir sene oldu. Yeni bir alana sıfırdan konsantre olmaya hazırdım o yüzden herhangi bir uyum sorunu yaşamadım”.

“Eğitim yönetimi ve denetimi doktora programınızın ders yılı boyunca zorluk yaşadınız mı? Zorluklarla baş etmek adına neler yaptınız? Sorusuna öğrencilerin görüşleri “süreci kolaylaştıran etmenler ve “süreci zorlaştıran etmenler” başlıkları altında değerlendirilmiştir. Bulgulardan ortaya çıkan kodlama başlıkları Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3: Ders Sürecini Değerlendirme

Kodlanmış Değerlendirme Başlıkları

Süreci Kolaylaştıran Etmenler	Süreci Zorlaştıran Etmenler
Planlı Çalışma Ödev Çalışmaları Ayrıntılı Makale İncelemesi Düzenli Çalışma	İş Temposu Sürecin Karmaşıklığı

Süreci kolaylaştıran etmenler ve süreci zorlaştıran etmenler başlıklarına katılımcıların verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir;

“Ders yılı online olmasına rağmen sorun yaşamadım desem doğru olur. Ama ilk dönem belki daha zor olmasına rağmen derslere önem verip çok çalıştığım için benim için çok daha kolay ve keyifliydi ikinci dönem aynı keyfi ve heyecanı hissetmedim. Açıkçası dersler daha karmaşık ve soyut geldi. Zorlukların üstesinden gelmek için verilen ödevlere yönelik olarak çalışmalarımı düzenli olarak devam ettirdim”.

“Tekrar öğrenciliğe dönmekle ilgili ders çalışmakla ilgili bunu iş ile beraber götürmek ile ilgili sıkıntılar yaşadım. Bu durumun üstesinden de işlerimi ve doktora çalışmalarımı planlayarak geliyorum”.

“İşlerimin tamamını mesai saatlerinde hallederek bu işleri mesai dışına taşımadan doktora programına daha fazla zaman ayırdım ve çok çalışarak zorluk yaşamamaya çalıştım”.

“Derslerde verilen ödevleri sadece görevi yerine getirmek olarak değil alanla ilgili bilgi edinebilmek odaklı bakmam sebebiyle ayrıntılı makale incelemeleri yapıyorum. Düzenli çalışmak dersleri zorlanmadan geçebilmemi sağladı”.

“Eğitim yönetimi ve denetimi doktora programınıza uyum sürecinizi Covid-19 pandemisinin getirdiği şartlar nasıl etkiledi?” sorusuna öğrencilerin görüşleri “Pandeminin avantajları” ve “Pandeminin dezavantajları” başlıkları altında değerlendirilmiştir. Bulgulardan ortaya çıkan kodlama başlıkları Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4: Pandeminin Etkisini Değerlendirme

Kodlanmış Değerlendirme Başlıkları

Pandeminin Avantajları	Pandeminin Dezavantajları
Zamandan Kazanma Ortam Rahatlığı	Etkileşim Sıkıntısı Yüz Yüze Tartışamama Yaratıcılığı Azaltma Teknik Aksaklıklar Düşük Verim Kaygı Duyma Konsantrasyon Düşüklüğü

Pandeminin avantajları ve pandeminin dezavantajları değerlendirme başlıklarına katılımcıların verdikleri

cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir;

“Pandemi nedeniyle yüz yüze yapamadığımız dersleri evde daha rahat ortamda online yapabilmek, ders şartlarını ortam açısından benim belirlemem büyük avantaj oldu. Bunun yanında yüz yüze olup hocalarım ve arkadaşlarım ile konuları tartışmamayı da pandeminin dezavantajı olarak görüyorum”.

“Doktora programının online olarak yürütmek yoğunluk anlamında zaman kazandırıyor gibi ama her zaman karşılıklı olarak yüz yüze eğitimi tercih ederim. Çünkü eğitim yönetimi karşılıklı etkileşim açısından daha keyifli ve yaratıcı olabilecek bir program. Sadece online olarak yapılan eğitimin bizlere aktif bir biçimde karşılıklı olarak yapacağımız eğitimden daha az verim sağlamış olduğunu düşünüyorum”.

“Pandemi süresince kendim ve yakınlarım için taşıdığım yaşam kaygısı ve çeşitli duygusal inişler çıkışların olması derslere olan konsantrasyonumu zorlaştırdı”.

“Ders dönemimizin online olmasından kaynaklı teknik aksamalar derslerimi düzenli takip edemememe sebep oldu”.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bulgular kısmında katılımcıların görüşleri dikkate alındığında kişilerin lisans ve yüksek lisans eğitimlerini farklı alanlarda tamamlamış olmalarına rağmen eğitim yönetimi ve denetimi doktora programını tercih etme nedenlerinin yapmakta oldukları işlerin eğitim ile ilgili olması ve buldukları yerlerde lisans ve yüksek lisans yaptıkları alanlarıyla ilgili doktora programlarının olmaması gibi mevcut şartlardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Ayrıca eğitimin kişilere fırsat sunan geniş çaplı bir alan olması ve daha önce sayısal alanlarda çalışan kişilerin sözel alanlara yönelmek istemeleri gibi kişilerin istekli olarak eğitim yönetimi ve denetimi doktora programını tercih ettikleri görülmüştür. Günümüzde insanlar her zaman eğitimini alıp mezun oldukları alanlarda iş bulamamaktadırlar. Bu durum kişilerin tercih edilen farklı alanlarda eğitim alıp iş imkanlarını genişletme yoluna girmelerine yönlendirmektedir. Eğitimin tüm alanlarla ilişkili kapsamlı bir alan olmasının tercih edilmesinde etkili olduğu görülmektedir. Kişilerin lisans ve yüksek lisans eğitimlerini aldıkları alanlardan doktora programlarına devam edebilmeleri adına ülkeler mevcut üniversitelerinin doktora program seçenekleri genişletmelidirler. Farklı alanlardan eğitim alanına yönelen öğrencilerin başarılı olmaları adına da eğitim doktora programlarında seçilebilecek dersler nicelik olarak artırılmalıdır. Eğitim birçok alanı kapsayan disiplinler arası bir sosyal bilimdir (Örücü ve Şimşek, 2011). Bu açıdan farklı alanlarla bağlantılı dersler koyulması programda verimi arttıracaktır. Kaliteli ve çok yönlü lisansüstü eğitimi için mevcut kaynakları genişletme çabasına gidilmelidir (Sezgin vd., 2011:167).

Farklı alan mezunu olup eğitim yönetimi ve denetimi doktora programına başlayan katılımcıların doktora programına uyum süreçlerine bakıldığında bu süreci zorlaştıran etkenlerden en belirgin olarak farklı alanların farklı terimler içeriyor olması ve doktora yaptıkları alanda katılımcıların yeterli alt yapılarının olmaması sorunu ortaya çıkmaktadır. Lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimini aynı alanda devam ettirmenin alana hâkim olmayı dolayısıyla da derslere hızlı uyum sürecini beraberinde getirdiği sonucuna varılmıştır. Bunun yanı sıra katılımcıların cevapları göz önünde bulundurulduğunda farklı alanda yüksek lisans eğitimini bitirip eğitim yönetimi ve denetimi doktora programına başlama zamanı arasının uzun olması da sürece kolay adapte olup programa uyum sürecini olumlu yönde etkilemektedir. Bu durumun nedeninin ise arada geçen uzun zaman diliminin yeni bir alana sıfırdan konsantre olabilmeyi destekler yönde olmasından kaynaklandığı sonucuna varılmıştır. Bir diğer olumlu etkenin ise doktora yapılan alanda ilave dersler alınması olduğu düşünülmektedir.

Eğitim yönetimi ve denetimi doktora programı süresince katılımcıların çalışma temposu ile doktora eğitimini eş zamanlı götürmekte ve öğrenciliğe uzun süre ara verdikten sonra tekrar doktora eğitimini ile öğrenciliğe dönmekle ilgili zorluklar yaşadıkları görölmüştür. Bu açıdan bakıldığında hem çalışıp hem doktora eğitimine devam eden öğrencilere birtakım kolaylıklar sağlanmalıdır (Limon ve Durnalı, 2018:36). Akademisyenler bu durumda olan öğrencilerin eğitimlerinde onlara fazladan zaman ayırabilmelidirler. Öğrencilerinde doktora eğitimini emek gerektiren meşakkatli bir süreç olduğu bilincinde olmaları ve bu ölçüde çalışmaları gerekmektedir. Katılımcıların görüşlerinden hareketle planlı ve düzenli çalışmak gibi kişisel çabaların doktora eğitimini getirdiği zorluklarla başa çıkmada en etkili yöntem olduğu görölmektedir.

Hayatımıza Aralık 2019 da giren Covid-19 pandemisi eğitim başta olmak üzere her alanda farklı uygulamalara geçiş yapmamıza sebep olmuştur. Alışıl gelmiş uygulamaların yetersiz kaldığı bir dönem yaşanmaktadır. Eğitim alanında yüz yüze eğitimin yerini uzaktan eğitim almıştır. Bu durumun doktora eğitimini alan kişilere hem avantajlar hem de dezavantajlar getirdiği görölmüştür. Bulgular kısmında katılımcıların görüşleri dikkate alındığında doktora programının uzaktan yapıyor olması öğrencilere derslere evlerinden katılmalarının getirdiği rahatlık, derse katılma şartlarını kendilerinin oluşturması ve yüz yüze eğitimde ders için evlerinden farklı bir yere gidecekleri sürelerin uzaktan eğitimde kendilerine kalması gibi avantajlar sağladığı görölmüştür. Bunun yanı sıra uzaktan eğitimde yüz yüze eğitimde olduğu gibi derslerde karşılıklı etkileşim içinde olamamaları, sınırlı iletişim kurabilmeleri ve konuları yüz yüze tartışmamak kaynaklı derslerden daha az doyum almaları gibi dezavantajları olduğu görölmüştür. Doktora seviyesi olan bir eğitimde bilgilerin tartışılması yorumlanması esastır. Her ne kadar yüz yüze tartışabilmenin yerini tutamayacak olsa da akademisyenler uzaktan eğitimde işlenen derslerin içeriklerinde öğrencilerin karşılıklı yorumlarda bulunabilmelerine fırsat tanınmalıdır. Yalnızca akademisyenlerin slaytlar üzerinden anlattığı öğrencinin sunuma dahil edilmediği dersler ya da sadece öğrencilerin slaytlar üzerinden sunum yaptıkları akademisyenlerin pasif kaldıkları derslerin öğrencilerin ilgisini çekmediği görölmektedir. Bunun yanı sıra uzaktan eğitimde akademisyen öğrenci iş birliği içinde dersler içerik olarak beklenen seviyede gitse dahi uzaktan eğitimin beraberinde getirdiği bazı teknik sorunların yaşandığı görölmektedir. Katılımcıların görüşlerinden hareketle internet bağlantısı aksaklıkları sonucu derslerin vaktinde işlenememesi ve ders esnasında ses, görüntü vs. kesintilerinin yaşanması gibi sorunlar pandeminin eğitim yönetimi doktora programına getirdiği olumsuz etkiler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu açıdan düşünöldüğünde hangi seviyede olursa olsun eğitim sisteminde aksaklıkların yaşanmaması adına ölkelerin teknoloji altyapılarına ve eğitim teknolojilerine önemli ölçüde yatırım yapmaları gerekmektedir (Bozkurt, 2020:129).

Sonuç olarak küresel rekabetin olduğu günümüzde ölkelerin belirledikleri hedeflerine ulaşabilmeleri adına araştırmacı insan sayısını artırmak dolayısı ile de lisansüstü eğitimin geliştirilmesi esastır (Günay, 2018). Hızlı teknolojik gelişmeler ve bilgiye sahip olmanın öneminin her geçen gün arttığı günümüzde insanlar arasındaki rekabet artmakta bu durum da eğitimin önemini ön plana çıkarmaktadır. Bilgi temelli bir toplum olabilmek adına insan kaynaklarını geliştirmek için itici güç doktora eğitimidir (Karçkay, 2008:17). Doktora programlarına gereken önem verilip sürekli geliştirme yoluna gidilmelidir. Doktora program çeşitleri artırılıp öğrencilerin lisans ve yüksek lisans yaptıkları alanlarda doktora eğitimini alabilmelerine olanak tanınmalıdır. Ayrıca doktora eğitimini mezun olduğu alan dışında farklı alanlarda yapmak isteyen öğrencilere fırsat tanınmalıdır. Eğitim yönetimi gibi farklı disiplinlerle ilişkili olan alanlardaki doktora programlarının ders çeşitliliği ve ders içerikleri diğer alanlarla bağlantılı olarak genişletilmelidir. Bu çalışmanın eğitim yönetimi ve denetimi doktora programının özelinden lisans ve yüksek

lisansını tamamladığı alan dışında bir alanda doktora eğitimine başlayan öğrencilerin farklı alana yönelme sebepleri, yaşadıkları zorluklar ve mevcut şartların uyum süreçlerine etkisinin neler olduğu konusunda bundan sonra yapılacak olan çalışmalara katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI BEYANI

Yazarın çalışmadaki katkı oranı %100'dür.

DESTEK VE TEŞEKKÜR BEYANI

Çalışma herhangi bir destek almamıştır. Teşekkür edilecek bir kurum veya kişi bulunmamaktadır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI BEYANI

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Alhas, A. (2006). Lisansüstü eğitim yapmakta olan milli eğitim bakanlığı öğretmenlerinin lisansüstü eğitime bakış açıları (Ankara ili örneği). *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.*
- Arı, E., Pehlivanlar, E., & Çömek, A. (2005). Lisansüstü eğitimi öğrencilerinin gördükleri eğitim hakkındaki beklentileri ve görüşlerinin belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi (Özel Sayı- 1): Lisansüstü Eğitim*, 17, 231-235.
- Bakioğlu, B., & Çevik, M. (2020). COVID-19 Pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 109-129.
- Balci, A. (2009). *Sosyal bilimlerde araştırma*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142.
- Duban, N., & Yelken, T. Y. (2010). Öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri ve yansıtıcı öğretmen özellikleriyle ilgili görüşleri. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 343-360.
- Günay, D. (2018). Türkiye’de lisansüstü eğitim ve lisansüstü eğitime felsefi bir bakış. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 71-88.
- Kahraman, Ü., & Türkay, T. O. K. (2016). Eğitim yönetimi denetimi planlaması ve ekonomisi lisansüstü öğrencilerinin aldıkları eğitim hakkındaki görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 147-164.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Karçkay, A. T. (2008). Farklı eğitim programı mezunu psikolojik danışmanların mesleki yeterlilikleri ve iş doyumlarının incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 24, 24-35.
- Limon, İ., & Durnalı, M. (2018). Doktora öğrencilerinin doktora eğitimi ve öğretim üyelerine yönelik metaforik algıları. *Sakarya University Journal of Education*, 8(1), 26-40.
- Örücü, D., & Şimşek, H. (2011). Akademisyenlerin gözünden Türkiye’de eğitim yönetiminin akademik durumu Nitel bir analiz. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 2(2), 167-197.
- Rovai, A. P., & Downey, J. R. (2010). Why some distance education programs fail while others succeed in a global environment. *The Internet and Higher Education*, 13(3), 141-147.
- Saban, A., Ersoy, A., Özden, M., Bozkurt, M., Ersoy, A., Akar, H., & Yahşi, Z. (2017). *Eğitimde nitel araştırma desenleri*. Anı Yayıncılık.
- Sezgin, F., Kavgacı, H., & Kiliç, A. Ç. (2011). Türkiye’de eğitim yönetimi ve denetimi lisansüstü öğrencilerinin öz değerlendirmeleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3), 161-169.
- Tekindal, M., & Şerife, U. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 20(1), 153-172.

- Türk Dil Kurumu (TDK) (2021). *Bilim ve sanat terimleri sözlüğü*. 17 Eylül 2021 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Umur, Z., & Demirtaş, H. (2016). Eğitim yönetimi ve denetimi tezsiz yüksek lisans programına ilişkin öğrenci ve öğretim üyelerinin görüşleri. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 31-48.
- Uzoğlu, M. (2017). Fen bilgisi öğretmen adaylarının uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(16), 335-351.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. 7.Baskı. Ankara: Seçkin Yayınları.